
Helge Nornes

MINNEORD

KARL-FREDRIK LINDEGAARD

TRYGGVE LUNDAR

EIVINN HAUGLIE-HANSEN

ANGELIKA SORTEBERG

WILHELM SORTEBERG

BJØRN MAGNÆS

JAN WIBERG

SØREN JACOB BAKKE

Da Helge Nornes døde 21. februar, 88 år gammel, var det en foregangsmann i norsk nevrokirurgi som gikk bort. Han var vår kollega, inspirator og mentor.

Helge vokste opp i Telemark og tok medisinsk embetseksamen ved Universitetet i Oslo i 1955. Han ble norgesmester i fekting i 1956 og var en habil seiler.

Da han i 1965 kom til Rikshospitalet, var norsk nevrokirurgi i førstningen. Helge var opptatt av å utvikle spisskompetanse i å overvåke og behandle. Hans hovedinteresse ble nevrokirurgisk patofysiologi ved akutt hjernehinneblødning fra aneurismer og arteriovenøse karnøster. I 1969 begynte han som første nordiske nevrokirurg å operere aneurismer med mikrokirurgisk teknikk og operasjonsmikroskop.

Hans særlige betydning var å vise at utvikling krever mer enn å fordype seg innenfor eget område. Han så videre, med et åpent blikk mot andre medisinske spesialiteter samt til helt andre felt som fysikk og elektronikk, og bidro til å

utvikle en miniatyr trykkmåler som overvåket hjernetrykket hos kritisk syke pasienter.

Helge var klar over sammenhengen mellom hjerte og hjerne. Sammen med Rikshospitalets hjertekirurger initierte han målinger av hjernetrykk og blodsirkulasjon samtidig og i sann tid under og etter operasjoner. Dette ga ny viten om åpen hjertekirurgi.

Da fysikere og ingeniører ved Norges Tekniske Høyskole (nå NTNU) utviklet en pulset dopplerultraljudteknikk til ikke-invasiv måling av blodhastighet, tok Helge dette opp for å undersøke blodhastighet i operasjonsfeltet med miniaturiserte prober.

Helge Nornes ble i 1980 kallet til Bern i Sveits som professor og klinikkssjef. På den tid het det seg at ultralyd ikke kunne trenge gjennom skalleknoklene og at ikke-invasiv måling av hjernens blodsirkulasjon derfor var utenfor rekkevidde. Sammen med professor dr.philos. Rune Aaslid utviklet Helge Nornes apparatur som gjorde slike målinger mulig. Presentasjonen av Transkraniell Doppler (TCD) i 1982 var skjellsettende. Internasjonalt er TCD i dag en standard metode ved klinisk håndtering av folk med akutt hjernehinneblødning.

Tidlig på 1990-tallet begynte røntgenleger i utlandet å reparere intrakranielle aneurismer med endovaskulær embolisering. Helge så på dette ikke som en konkurrent til kraniotomi og mikrokirurgisk klipsligatur, men som et supplement, nok et prov på hans faglige vidsyn.

Helge returnerte til Rikshospitalet i 1983 til professorat og som avdelingssjef. Han ledet klinisk forskning, fagutvikling og pasientbehandling frem til pensjonsalder i 1997. Da Helge takket for seg, hadde norsk nevrokirurgi blitt moden: høy internasjonal standard i pasientbehandling og vitenskap, i den tradisjon hvor han i sin tid var foregangsmann.

På vegne av tidligere kolleger ved Rikshospitalet

Publisert: 8. april 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0200
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.